

Prekentekest: Joh 8,31-36

Jesus sa da til de jøder som var kommet til tro på ham: «Hvis dere blir i mitt ord, er dere virkelig mine disipler. Da skal dere kjenne sannheten, og sannheten skal gjøre dere fri.» De sa til ham: «Vi er Abrahams ætt og har aldri vært noens treller. Hvordan kan du da si at vi skal bli fri?» Jesus svarte dem: «Sannelig, sannelig, det sier jeg dere: Den som gjør synd, er syndens trell. En trell blir ikke i huset for alltid, men en sønn blir der for alltid. Får Sønnen frigjort dere, da blir dere virkelig fri.»

Å bli i Jesu ord

I sin roman Brødrene Karamasov, skrev den kjente russiske forfatteren Fjodor Dostojevskij om Storinkvisitoren. Det er en stor og innholdsrik roman som berører store dybder i menneskesinnet i sin tematikk. Men et sted i bokverket presenteres et dikt der handlingen var lagt til middelalderens Spania. I diktet åpenbarte Jesus Kristus seg for menneskene. Handlingen var lagt til den tid da kjetterbålene brant i Europa og folket var undertrykt av kirkemakt og statsmakt. Han ble umiddelbart gjenkjent der han gikk omkring stillferdig i gatene og velsignet mennesker, han la hendene på folk, han helbredet syke. På ny vekte han opp døde, og han gav mennesker frihet.

Men forfatteren lar Jesus møte den aldrende storinkvisitoren, en kirkens og maktapparatets mann med umåtelig stor makt, en mann som satte sine egne tanker og dømmekraft høyere enn Herrens, og som ville forbedre hans gjerning. Denne oldingen av en storinkvisitor fører Jesus like til arrestasjon og dømmer ham til kjetterbålet. Jesus utgjorde med sitt budskap om frihet en trussel for de menneskene som fant sin trygghet i undertrykkelsen og ufriheten. De tålte ikke å settes i frihet. Så langt Dostojevskij.

Berører han en kjerne av sannhet? Tåler dagens mennesker å settes i frihet? Et unødvendig og dumt spørsmål vil vel mange si. «Alle mennesker er født frie,» står det i FNs menneskerettighetserklæring, og videre, «alle har rett til ... et liv i frihet og sikkerhet.» Dette er rettigheter som alle ønsker og vel ingen vil være foruten.

Er da de ordene Jesus sa uaktuelle? Hva om Jesus hadde gått synlig rundt på Moi og tilbudt å sette mennesker i frihet. Hvordan ville folk reagere? I hans samtid svarte folket; «Vi er Abrahams ætt, og har aldri vært noens treller.» I dag ville vel mange si: «Her kommer det en utenfra som mener vi ikke er frie, at vi ikke er gode nok. Vi bor jo i et kristent land, ja i alle fall flerkulturelt. Vi er jo medlemmer av statskirken, døpt og konfirmert. Vi lever et like så sømmelig liv som de fleste andre. Hva mer kan han forlange?» Mange ville nok bli brydd og fornerma. «Hør nå her! Du kan da ikke mene at ...?»

Men Jesus mente virkelig at ... Jesus mente at folk flest var ufrie, ja faktisk mer radikalt enn som så; at alle som ikke blir værende i de ordene som Jesus har sagt er i fangenskap. I et slikt fangenskap har man verken evig liv eller del i den friheten vi eier i Kristus.

Tro og sannhet

La dere merke til at vi leste: «Jesus sa da til de jøder som var kommet til tro på ham.» Det var altså de jødene som var kommet til tro han henvendte seg til. Går det virkelig an på den ene siden å tro på Jesus, og på den andre siden ikke være en troende? Det ser faktisk slik ut at det er snakk om to forskjellige typer tro. I Bibelen sjeldnes det mellom en tro som er død og en tro som er levende. I Jakobs brev leser vi at en levende tro er en tro som får praktiske konsekvenser.

(Jak 2,14-26)

Kanskje kan vi forklare dette på denne måten. Inntil nylig har vi nordmenn hatt del i en felles kristen kulturarv gjennom kristendomsundervisning i skolen, i hjem og i kirke. Troen har et innhold, og mange vil kunne si noe konkret om hva de tror på som en kunnskapsbasert intellektuell tro, selv om de ikke har et hjerteforhold til Jesus.

Slik var det nok også for de jødene som var kommet til tro, får vi anta. De hadde en felles religiøs og kulturell bakgrunn som de var stolt av. I deres bevissthet hadde de et fortrinn framfor andre fordi de hadde Moseloven og gjorde så godt de kunne for å etterleve den. Dertil var de nysgjerrig på Jesus og virkelig interessert i å lære mer av ham, men troen stakk ikke dypt. Reaksjonen var derfor sterk da Jesus mer enn antydte at de var slaver under synden. De reagerte med selvforsvar og følte seg dypt krenket.

Jesus kan virke både hensynsløs og provoserende med å sette fingeren på ømme punkter som synd. Men han gjør det fordi det faktisk er slik han kan sette mennesker fri fra syndens evige konsekvenser. «Sannheten skal gjøre dere fri,» sier Jesus. Bibelen lærer oss at løgnens far er djevelen, og den som lyver taler faktisk djevelens språk. Derfor er det svært alvorlig å legge seg til den uvanen å være omtrentlig i forhold til sannheten.

Den sanne troen gir alltid Jesus rett. Men menneskene var ikke åpne for de ordene Jesus talte. I fortsettelsen av vår prekantekst sier Jesus: «Jeg vet at dere er Abrahams ætt. Men dere vil drepe meg, for mitt ord får ikke rom hos dere.»

Den intellektuelle troen kan være enig i mye og mangt, men den som slipper Jesus til i livet sitt og tar konsekvensene av at hans ord er sannhet, han får også troen som relasjon og kjenner en personlig forpliktelse over for Jesus. Den levende troen gir slipp på noe av kontrollen og våger å ta steg i tro. Da blir troen både tillit og relasjon, og det nye livet får leve.

Det finnes dem som er lemfeldige i forhold til sannheten, også kristne. Riktignok er man åpen i bønn til Gud og innrømmer synd. Men utad gjøres alt for å bevare en vellykket fasade. Vi kjenner vel alle tendensene i oss.

For noen gir denne fasaden inntrykk av å være upåvirket av denne verden, som om alt var bare herlig og godt. Som om det å være kristen skulle bety at en slapp unna prøvelser i livet. Som om det å være kristen skulle vaksinere mot

sykdom og depresjoner. Som om det å være kristen skulle befri fra tunge og vonde tanker, fristelser til umoral og selvhevdelse.

Men slik er ikke livet. Heller ikke kristenlivet. Det vet vi. Jesus gav aldri inntrykk av at livet skulle være en dans på roser, eller en vandring fra seier til seier der en som kristen mestrer det meste. Jesus vet at et kristent menneskes vandring gjennom livet snarere blir en vandring mot større grad av selvinnsikt, også i forhold til de problematiske tingene i ens eget liv, og en vandring mot en større grad av åpenhet og sannhet i forhold til Gud og medmennesker.

Jesus stiller mennesker på valg. Slippe sannheten til i sitt liv vil si å gi Jesus rett. Åpne seg opp på det svært så personlige plan. La Jesus få innsikt i alle hemmeligheter. Gå fra rom til rom i sitt indre som guide for Jesus, sette ord på alt slik som det er.

Eller fortsette som før. Jødene på Jesu tid fortsatte som før. De tålte ikke sannheten. Det gjorde heller ikke de romerske myndighetene. De spikret Sannheten, som menneskeheten ikke tålte å høre, til korset. Trusselen var han som kunne sette fri.

Hvordan er det med oss. Er vi redde for sannheten? Eksponerer vi oss for alle sider ved Jesu ord? Er det deler av bibelens budskap vi unngår å høre? Jødene på Jesu tid strevde og slet med sin egen moral, slik som mange også i vår tid strever og sliter. Noen tenkte og trodde at de selv kunne bidra med gode gjerninger til å sikre en plass i Guds rike, eller at deres kulturarv gav dem et stort nok fortrinn.

For den kristne er det motsatt. Det er oppgjøret med synd som gir plass i Guds rike. Det som skulle gjøres for vår frelse har Jesus gjort. Da Jesus ble spikret til korset, var også hver og én av oss regnet med. Alt du kanskje i årevis har forsøkt å gjemme og skjule, ble faktisk den gang hengt til spott og spe og gjort til ett med Jesus. Han døde som en soning for alle dine synder. Ja, ikke bare for dine, men for hele verdens. Derfor har vi alle en innbydelse til å gå til Jesus med våre synder. Overlate dem til ham som har sonet ferdig.

Frihet i Kristus

I dag er det mange som har en form for tro på Jesus uten å være satt fri. Noen møter Jesus med selvforsvar i stedet for syndbekjennelse. Uten å vite det kan man forkaste frelsen fordi man ikke lever i ordene fra Jesus. Allerede i dåpsbefalingen er dette forutsatt, i det Jesus har pålagt sin kirke å lære de døpte å holde alt det som han har befalt. Slik er vi døpt til å leve i ordene til Jesus.

Noen møter bibelens ord med innvendinger i stedet for tilslutning. Vår tanke og fornuft når kanskje langt, men i møte med Guds ord må selv den klokeste mennesketanke melde pass. Ikke alle erkjenner dette. Noen setter like til sin egen fornuft over Bibelens lære og mener seg å vite bedre hva som tjener til liv

og salighet enn Herrens selv og hans apostler. Den slags overmøte er og blir vantro selv når den kommer fra kirkens egne rekker.

«Den som gjør synd er syndens trelldom,» leste vi. På grunnspråket brukes en presens partisipp som sier oss at det er den vedvarende synd som kvalifiserer til trelldom. Trelldom er altså der det mangler oppgjør og ny start. Jesus kaller sin menighet til å leve i en vedvarende omvendelse.

Sett utenfra er kristendommen slit og strev for å oppfylle bud og formaninger. Sett innenfra er evangeliet den friheten den opplever som er bundet til han som kom for å forkynne et gledesbudskap for fattige, for å kunngjøre at fanger skal få frihet og blinde få synet igjen, for å sette undertrykte fri og rope ut et nådens år fra Herren.

Jeg tror Jesus er til stede midt iblant oss i dag. Vi ser ham ikke med våre øyne. Men det vi vet, kan vi fastholde i tro. Hvor han går på gater og streder vites ikke, men til dette fellesskapet hvor vi nå er samlet om hans ord og sakrament har han oppgitt sin adresse.

Jeg tror han taler til deg som gir Gud rett når han taler. Jeg tror han taler til deg som kanskje også kjenner på maktesløshet i forhold til synd, på lovbrudd i forhold til Guds ord, eller mer som en indre uro for at du ikke søker Gud nok, ikke ber nok, ikke er god nok. Han elsker deg med en kjærlighet som er uten betingelser. Han er glad i deg som det Guds barn du er. Det du mangler i ditt liv, vil Gud skape ved sin hellige Ånd. «Hold dere nær til Gud, så skal han holde seg nær til dere.» Jak 4,8.

Å bli i Jesu ord gir frihet og hvile når Herren får lede og styre. Da skapes det en forandring, gjerne som en stille vekst gjennom år, som er en frukt av den Guds hellige Ånd du fikk i dåpens gave. Jeg tror han taler også til deg som sliter og har tungt å bære. Jesus innbyr til hvile.

I kirken har vi en ordening som heter skriftemålet. Enhver som har synd å bekjenne bør gå til skrifte. Skriftemålet er en hjelp til først å få snakket om det som plager samvittigheten, eller sette ord på det en vet en har gjort som var galt. Noen ganger kan det være mer generelt å bekjenne synd uten at det er noen aktuell sak. Den en skrifter for, vil på Jesu ord og befaling tilsi deg alle dine synders nådige forlatelse, i Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn. Resultatet er forsoning med Gud. Hjelp til oppgjør med Gud og mennesker. Hjelp til å tro Guds tilgivelse. Hjelp til å kvitte seg med synd som truer frimodigheten og troen. Vi prester har absolutt taushetsplikt. Den som ønsker å skrifte kan ta kontakt eller ringe for å avtale tid.

Kanskje er du klar til å slippe Jesus til i ditt liv på alle felt for første gang siden dåpen. Kanskje har du vært en kristen hele ditt liv, men vet med deg selv du har tatt lett på dette med sannheten. I dag kan det bli en ny start.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.